

Amsterdam, 16 April 1926.

HET XXIVste VLAAMSCH NATUUR- EN GENEESKUNDIG CONGRES.

Voor de talrijke deelnemers uit Nederland aan de Vlaamsche wetenschappelijke congressen te Gent liggen de dagen, aldaar doorgebracht, die niet spoedig uit hun herinnering zullen verdwijnen, thans weer achter hen. Het gemoed met dankbaarheid vervuld, als ik terugdenk aan het aangename verblijf te Gent, aan de ons daar geboden hartelijke ontvangst en aan de gulle gastvrijheid, die wij daar wederom genoten hebben, zet ik mij neer om eenige regels te wijden aan het zeer geslaagde vier en twintigste Vlaamsche natuur- en geneeskundig congres, d.w.z. aan de meer in de openbaarheid tredende gedeelten er van. In een feuilleton in dit nummer vinden onze lezers de nadere bijzonderheden omtrent den meer zuiver wetenschappelijken arbeid van het congres.

Reeds vele jaren ben ik naar Vlaanderen getrokken om deze congressen bij te wonen; vroeger werden zij steeds in het najaar gehouden, daarna midden in den zomer, maar nog nooit was ik in het vroege voorjaar in Vlaanderen geweest. De kennismaking met dat schoone vruchtbare land in lentetooi is mij niet tegengevallen; de treinreis van de grens af tot Gent toe, door die ontluikende natuur, met het zachte groen der jonge bladeren en de schitterende pracht der in vollen bloei staande ooftboomen, was één onophoudelijke verrukking voor het oog; het leek mij, dat de natuur in België die van ons meer noordelijk gelegen land duidelijk vooruit was.

Nauwelijks te Gent aangekomen, vielen wij aanstonds midden in de feestelijkheden aan de congressen verbonden. Vrijdagmiddag te vier uur begon het met een operavoorstelling in den Koninklijken Franschen Schouwburg. Deze eenigszins vreemde tijd voor zulk een voorstelling moest wel worden gekozen, omdat de in het Fransch spelende troep den schouwburg voor een avondvoorstelling in de „minderwaardige” Vlaamsche taal natuurlijk niet wilde afstaan. Wij hoorden en zagen daar de uitmuntende opvoering der oorspronkelijke Vlaamsche opera „Marieke van Nijmegen” door de Kon. Vlaamsche Opera uit Antwerpen, en in de pauze was er vol op gelegenheid al onze oude Vlaamsche vrienden weer de hand te drukken en nieuwe kennissen te maken. Het was een middag

van kunstgenot gepaard aan gezelligheid en wij waren meteen midden in de congresatmosfeer.

's Avonds werden wij, de verschillende afgevaardigden uit Nederland, gastvrij ontvangen door het Doktersgild van Groot-Gent in het spijshuis Rocher de Cancale en hartelijk toegesproken en welkom geheeten door den voorzitter der regelingscommissie prof. J. E. VERSCHAFFELT; collega P. A. DE WILDE, die de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst vertegenwoordigde, bleef daarop het antwoord niet schuldig en vond daarbij gelegenheid tegelijk prof. DAELS, den voorman der Vlaamsche beweging, in de hoogte te steken door nog eens de woorden, verleden jaar door VAN BEMMELEN te Groningen tot hem gericht, te herhalen ten aanhoore der Vlaamsche dokters, onze gastheeren. Vervolgens zaten wij aan een allergezelligsten avondmaaltijd, waar het vroolijk en opgewekt toeging en waar, ter afwisseling, de Gentsche beiaardier, de heer DIERICK, allerlei liederen op de piano hamerde, die vol geestdrift door de aanwezigen meegezongen werden. Het was dan ook niet zoo heel vroeg meer, toen wij in ons hotel terugkeerden.

Den Zaterdagmorgen heb ik besteed om mijn kennis met de oude, maar altijd schoone stad Gent te hernieuwen door een wandeling door de stad te maken en opnieuw te genieten van het onvergelykelijke gezicht op den trotschen trits van torens, waardoor Gent zoo beroemd is, door de schoone St. Baafskerk met haar schat van oude kostbare schilderstukken weer te bewonderen, om te eindigen met de bezichtiging van het oude grafelijke kasteel, 's Gravensteen, voor een deel nog afkomstig uit de diepe middeleeuwen; het prachtige gezicht op Gent, dat men te genieten krijgt van het platform van den hoogsten toren, vergoedt ruimschoots de moeite besteed aan het beklimmen der nauwe steenen wenteltrap.

Te half een verzamelden de afgevaardigden uit Nederland zich in de gastvrije woning van prof. DAELS, die met zijn echtgenoot ons een keurigen maaltijd aanbod. Dat het daar vroolijk toeging, spreekt, voor wie met de gulle Vlaamsche gastvrijheid bekend is, haast van zelf. Te spoedig sloeg, naar de meening der aanwezigen, het klokje van gehoorzaamheid en moesten wij opbreken om ons naar het universiteitsgebouw te begeven, waar de plechtige openingszitting der gezamenlijke wetenschappelijke congressen zou plaats vinden. In de statige cirkelvormige aula, waarin zich nog steeds bevindt het Nederlandsche wapen (immers onder de regeering van WILLEM I, vóór het jaar 1830, toen België en Nederland nog één waren, is dit universiteitsgebouw gesticht) sprak prof. J. E. VERSCHAFFELT de welkomsrede uit, waarna de heer A. J. HENDRIX, algemeen voorzitter der congressen, de openingsrede hield. Prof.

H. BURGER voerde daarop het woord namens de bezoekers uit Nederland en daarna verkreeg dr. C. A. CROMMELIN uit Leiden het woord om ons in korte trekken het leven en den arbeid van den kortgeleden overleden prof. KAMERLINGH ONNES te schetsen. Hij kweet zich op uitnemende wijze van de niet gemakkelijke taak voor een gemengd publiek de groote verdiensten van dezen beroemden natuurkundige uiteen te zetten, wiens arbeid zijn toppunt bereikte op den gedenkwaardigen datum van 10 Juli 1908, toen in het door hem gestichte kryogeen-laboratorium te Leiden het helium vloeibaar gemaakt werd bij een temperatuur van -269° C. Maar ook zijn andere werk werd niet vergeten, zoodat wij deze bijeenkomst verlieten met een goed beeld van het leven en werken van dezen verdienstelijken geleerde.

Na afloop dezer openingsplechtigheid begonnen de verschillende congressen hun wetenschappelijke werkzaamheden. Een overzicht van het geneeskundige werk op dien middag vinden onze lezers in mijn feuilleton in dit nummer.

Des avonds te half acht had de officieele ontvangst in het fraaie stadhuis plaats en werden wij na een inleidend woord van prof. VERSCHAFFELT toegesproken door den burgemeester, welke rede de voorzitter HENDRIX in goed gekozen bewoordingen beantwoordde. Na nog even de intieme trouwzaal en de misschien wat te eenvoudig gemeubelde raadszaal te hebben bezichtigd, togen wij naar den Vlaamschen schouwburg, waar wij op het ruime balcon genoten van het ontroerend schoone beiaardconcert, dat de stadsbeiaardier ontlokte aan den ouden beiaard in den toren van het Belfort, afgewisseld met bazuinmuziek, ook van de hooge torentransen over de stille avondstad heen klinkend. Ook thans weer trof mij het feit, dat de Vlaamsche bevolking zulk een echt Vlaamsch muziekfeest met stille aandacht volgt en geen wanklank zich daarbij doet hooren. Na afloop van het concert had een gezellige bijeenkomst in de foyer van den schouwburg plaats, waarna wij in de schouwburgzaal genoten van een vertooning van verschillende Vlaamsche dansen, uitgevoerd door de gymnastiekvereniging „Ganda”. Deze uitvoering slaagde uitmuntend en viel terecht zeer in den smaak der talrijke aanwezigen; de dansen waren voor het meerendeel sierlijk en boeiden het oog evenzeer door de kleurrijke costuums; niet het minst was dit het geval met het slotnummer, den Bruegeldans, door 44 meisjes en jongens uitgevoerd, waarbij het geheele tooneel sterk deed denken aan een oud-Vlaamsch schilderij. De uitvoerders en de leider, prof. VERDONCK, verdienen allen lof voor dezen schoonen avond.

Zondagochtend was het tamelijk vroeg dag, omdat de afdeelin-
vergaderingen volgens het programma reeds te 9 uur een aanvang

zouden nemen; gelukkig zijn onze Vlaamsche broeders nooit zo erg stipt, wat den tijd betreft, en wij, die al meermalen hun congressen hebben meegemaakt, zijn dan ook wel gewend daarmede een beetje rekening te houden. Maar te half tien waren toch wel zóóveel bezoekers aanwezig, dat de vergaderingen een aanvang konden nemen. Van het verhandelde in de afdeeling voor inwendige geneeskunde vinden onze lezers een overzicht in het feuilleton in dit nummer. De genoemde afdeeling was goed bezocht; naar ik later vernam, liet in andere afdeelingen het bezoek wel wat te wenschen over.

Na een welbesteden ochtend begaven wij ons wederom naar het al meer genoemde spijshuis Rocher de Cancale, waar een smakelijk noenmaal ons wachtte en waar de Belgische collegae zich voor de zooveelste maal gulle en vroolijke gastheeren betoonden. Daarna hield collega DE WILDE, op verzoek van het congresbestuur, een causerie over de ziekenfondstoestanden in Nederland, in het bijzonder in onze groote steden, om de Vlaamsche geneesheeren te wijzen op verschillende klippen, waarop de Nederlandsche geneeskundigen bijna gestrand zijn, en op de wijze, waarop zij die gevaarlijke klippen bijtijds zouden kunnen ontwijken; wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht! Vooral legde hij den nadruk op enkele punten; zooals vrije artsenkeuze, doorvoering van het abonnementstelsel, beperking van het aantal ziekenfondsleden per geneesheer, behoorlijke betaling van de geneesheeren, belangrijk aandeel der geneesheeren in het bestuur der ziekenfondsen, en dergelijke meer. Vooral bezwoer hij den Belgen toch vooral de politiek buiten de ziekenfondsen te houden. Zonder twijfel zullen onze Vlaamsche collegae hun voordeel kunnen doen met de wenken hun door DE WILDE, die uit een ervaring van vele jaren kon spreken, gegeven.

Het was nu tijd geworden ons weer op te maken naar het universiteitsgebouw, waar in de aula de sluitingsvergadering van het congres zou plaats vinden. Nadat de verschillende congressecretarissen een beknopt verslag over de afgelopen werkzaamheden hadden uitgebracht en bepaald was, dat het volgende congres in 1928 zoo mogelijk te Leuven zal worden gehouden, kreeg de Nederlandsche ingenieur B. J. P. DE BLOCC VAN KUFFELER het woord om te spreken over: *Het droogleggen der Zuiderzee*. In een met aandacht gevolgde rede, verduidelijkt door kaarten en vele lichtbeelden, gaf hij een overzicht van de geschiedenis van dit reuzenwerk, en vervolgens van het plan, volgens hetwelk het werk thans tot stand zal worden gebracht; daarna besprak hij het deel, dat op dit oogenblik reeds uitgevoerd is (de afdamming van het Amstel-diep) en deelde mede, dat nu juist onlangs door de Tweede Kamer

besloten is tot het leggen van de afsluitdijk en de inpoldering der Wieringermeer, welke beide werken tegelijk zullen worden aangepakt en in een zevental jaren tot stand zullen zijn gebracht. Vooral de kiekjes van de wijze van werken, die hij vertoonde, waren zeer belangwekkend. Na deze zeer toegejuichte rede sloot de algemeene voorzitter HENDRIX het zeer geslaagde congres. Als slotbedrijf vereenigden een 150-tal congresleden zich aan den grooten feestmaaltijd in een fraaie in Rococco-stijl versierde bijzaal van den Koninklijken Franschen schouwburg. De maaltijd was goed en de stemming onder de deelnemers voortreffelijk. Veel werd nog in het openbaar gesproken om allen dank te brengen, die zich verdienstelijk hadden gemaakt voor het totstandkomen en voor het welslagen der congressen, en van Nederlandsche zijde om hartelijk dank te zeggen voor de prettige ontvangst en de genoten gastvrijheid. Daar vele Vlamingen des avonds de stad nog verlieten om naar huis terug te keeren, eindigde het feestmaal niet bijzonder laat, maar toch wel te laat om nog iets te genieten van het tweede beiaardconcert met zang, dat weer op den toren van het Belfort plaats had. Toch was het ons "Nederlanders nog te vroeg om reeds naar bed te gaan en onder geleide van eenige Gentsche collegae togen wij nog naar een bekend volkskoffiehuys, „Uilenspiegel" genaamd, een gelegenheid o.a. veel bezocht door de studenten, waar het echt vroolijk en opgewekt toeging en velen van ons zelfs deelnamen aan het volksbal, dat in de danszaal in vollen gang was. Het was een vroolijk besluit van de aangename dagen te Gent doorgebracht.

Maak ik nu tot slot nog even een vergelijking tusschen dit congres en vroeger door mij medegemaakte congressen in Vlaanderen, dan heb ik den indruk, dat het bezoek van de Vlaamsche geneesheeren dit jaar bepaald minder groot geweest is dan vroeger. Misschien zijn daarvoor wel eenige oorzaken aan te wijzen. Het was voor het eerst, dat het congres in het vroege voorjaar werd gehouden, gewoonlijk een drukke tijd voor de praktiseerende geneesheeren en dit jaar vooral, omdat ook in België, evenals hier te lande, heel veel griep voorkomt; de tijd in September en Augustus, voorheen voor deze congressen gekozen, is in den regel een stille tijd in de practijk, zoodat de geneesheeren beter er uit kunnen gaan. Dan was aan dit congres voorafgegaan een z.g. geneeskundigestudieweek, een soort van vacantie cursus voor geneesheeren, die, naar ik hoor, zeer voldoende bezocht is geweest en bij uitstek goed geslaagd is; wellicht dat vele geneesheeren, die deze week hebben bijgewoond, na afloop daarvan het noodig hebben gevonden nu weer eens naar hun practijk terug te keeren en het congres in den steek hebben gelaten. Daarentegen was het bezoek van Neder-

landers dit jaar bijzonder groot 1), en hebben zij zoowel in de algemeene vergaderingen als ook in de afdeelingen een zeer werkzaam aandeel genomen in den congresarbeid; ik vraag mij af, of dit talrijke bezoek van Noord-Nederlanders en hun deelnemen aan werkzaamheden en gedachtenwisseling mogelijk niet van invloed kan zijn geweest op het bezoek en op het aanmelden van voordrachten door Vlaamsche geneesheeren. Het houden van een voordracht in het Nederlandsch en het uitdrukken van hun gedachten in die taal valt uit den aard der zaak, hun, die hun studie nagenoeg geheel volbracht hebben in de Fransche taal, zeer moeilijk; is de aanwezigheid van zoovele Nederlanders, die zich natuurlijk zoo gemakkelijk en zoo vlot van die taal als voertuig hunner gedachten en van hun wetenschap bedienen, niet een reden om hen eenigszins beschroomd te maken zich te laten hooren en kan dat niet mede een oorzaak zijn zich eenigszins afzijdig te houden? Ik weet wel, dat o.a. prof. DAELS dit niet met mij eens is en steeds de meening verdedigt, dat de Nederlanders juist in groote getale naar Vlaanderen moeten komen, omdat de Vlamingen, wat betreft de taal en het gebruik er van als voertuig voor het beoefenen van wetenschap, nog zooveel van ons kunnen en moeten leeren. Hoewel ik voor zijn standpunt wel wat kan voelen, kan ik mij toch aan den anderen kant niet onttrekken aan de vrees, dat het talrijke Nederlandsche bezoek een invloed zou kunnen hebben, zooals ik boven geschetst heb.

Hoe dit ook moge zijn, de ontvangst, die ons in België van onze Vlaamsche broeders steeds weer te beurt valt, de gulle en hartelijke gastvrijheid, die wij daar iederen keer opnieuw ondervinden, de groote vriendschappelijkheid, waarmede men ons telkens weer tegemoet treedt, dit alles maakt, dat wij altijd weer zoo graag naar de Vlaamsche congressen gaan, er ons zoo volkomen thuis gevoelen en zulke dankbare en prettige herinneringen aan de in Vlaanderen doorgebrachte dagen mede naar huis nemen. Ook dit jaar was dat weer in ruime mate het geval. Geen wonder, dat wij ons dan ook voorgenomen hebben over twee jaar te Leuven evenmin op het appèl te ontbreken, maar evenzeer, dat wij hopen en verwachten, dat in 1927 vele Vlamingen naar ons land zullen komen om het Nederlandsche Natuur- en Geneeskundig Congres te Amsterdam mede te maken, opdat wij hun dan van onzen kant eens een klein deel van de zoo vaak bij hen ondervonden gastvrijheid zullen kunnen vergoeden.

P. MUNTENDAM.

---

1) Dit geldt niet alleen voor het Natuur- en Geneeskundig Congres maar ook voor het Philologencongres; o. a. was prof. DE VOOYS uit Utrecht met 23 vrouwelijke en mannelijke studenten naar het congres te Gent gekomen.